

Mait Palts
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
koda@koda.ee
Toom-Kooli 17
10130, Tallinn

Teie 18.02.2020 nr 4/44/
Meie 20.03.2020 nr 4.1-1/517-3

Vastus pöördumisele seoses ohutusjuhendi koostamise ja ohutuskartide hankimise nõuetega

Lugupeetud Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi Kaubanduskoda) pöördus Sotsiaalministeeriumi poole seoses töandjale kehtestatud nõuetega koostada kasutatava töövahendi kohta ohutusjuhend ning kemikaalide kasutamisel hankida ohutukaart.

1. Töövahendite ohutusjuhendid

Kaubanduskoda tegi ettepaneku täpsustada töötervishoiu ja tööohutuse seaduse (TTOS) § 13 lg 1 punkti 14, et oleks selge, millal ja millise kasutatava töövahendi kohta tuleb koostada ohutusjuhend. Ettepanek oli tuua seaduses välja, et ohutusjuhendi koostamine on kohustuslik vaid siis, kui töövahend võib oma olemuselt pika kasutusaja või kasutamise sageduse tõttu mõjuda töötaja tervisele ohtlikult või töövahendi kasutus on mõistlikult käituvale isikule ebaselge. Ohutusjuhendit ei peaks nõudma, kui töövahend on kasutatav igapäevases olmes või koduses majapidamises.

Täname teid esitatud ettepaneku eest ning oleme valmis teemat edasi arutama.

Omaltpoolt selgitame, et töökeskkonnas esinevaid riske hinnatakse töökeskkonna riskianalüüsis, kust peab nähtuma, kas ja milliseid tegevusi on vaja korraldada, et vältida või vähendada töötajate terviseriske. Üheks tegevuseks, kuidas terviseriske vältida või vähendada, on töövahendi ohutusjuhendi koostamine ning selle tutvustamine töötajatele. Eeltoodust lähtuvalt **on töandjal võimalus töökeskkonna riskianalüüsis hinnata, milliste töövahendite osas on vaja koostada ohutusjuhend ning mis on teised abinõud, mida tuleb riskide maandamiseks ette võtta.**

Lähtudes TTOS-i eesmärgist (ohutu töökeskkonna loomine ja töötaja tervisekahjustuse ennetamine) ja mõistlikkuse põhimõttest, tuleb **ohutusjuhend koostada töövahendile, mis võib põhjustada töötajale tervisekahjustusi. Ohutusjuhendit ei pea koostama igapäevastele olmeesemetele, mille kasutamine on üheselt selge ning mis ei ole töötajale ohtlikud (nt pliatsid, tööriided, rehad, labidad jne).** Seejuures, tuleb siiski arvestada, et ka kontoris või koduses majapidamises võib olla kasutusel töövahendeid, mis ei pruugi esmapilgul tunduda ohtlikud, kuid võivad oskamatul käsitsemisel tekitada töötajale tervisekahjustusi (nt paberipurustaja, mis võib valel käitlemisel põhjustada vigastusi). **Töövahendi ohutusjuhendi koostamise vajalikkus sõltub sellest, milline on kasutatav töövahend ning kui suur on sellest tulenev oht tervisekahjustuste tekkimiseks töötajatel või kõrvalistel isikutel.**

Seejuures selgitame, et tööandja vabadus ja õigus otsustada riskianalüüsi tulemuste alusel, millistele töövahenditele koostatakse ohutusjuhend ning millistele mitte, ei vabasta tööandjat vastutusest kui tööõnnetuse põhjustas töövahend, millele riskianalüüsis pole ette nähtud ohutusjuhendi koostamist.

Õigusselguse huvides kaalub Sotsiaalministeerium TTOS § 13 lg 1 p 14 muutmist, et luua selgem seos töökeskkonna riskianalüüsi ja ohutusjuhendi koostamise vahel. Lisaks täiendame käesolevas kirjas toodud selgitustega ka tööelu portaali.

1.1. Töövahendi kasutamise sagedus

Kaubanduskoda tegi ettepaneku siduda ohutusjuhendi koostamine töövahendi kasutamise sagedusega. Sotsiaalministeerium ei pea õigeks seada töövahendi ohutusjuhendi tegemine sõltuvaks töövahendi kasutamise pikkusest ja sagedusest. Töötaja tervist võivad kahjustada ka töövahendid, mida töötajad kasutavad lühiajaliselt või harva.

Tööinspeksiooni (TI) praktika on näidanud, et töövahendi kasutamise sageduse näitaja ei ole ohutusjuhendi koostamise otsustamisel asjakohane indikaator, sest mida harvemini töövahendit kasutatakse, seda sagedamini juhtub nendega õnnetusi. Tehtava töö ja kasutatavate töövahendite kõigi aspektide uurimine ning hindamine ongi tööandjale juhiseks ohutusjuhendite koostamisel, juhendamisel ja väljaõppe korraldamisel.

1.2. Kasutusjuhendid

Kaubanduskoda tegi ohutusjuhendite koostamise osas ettepaneku vältida olukordi, kus töövahendiga on tootja või müüja poolt kaasas tarbija ohutust silmas pidav kasutusjuhend, kuid tööandja peab selle asemel siiski koostama eraldi omapoolse juhendi.

Selgitame, et TI on järelevalve käigus aktsepteerinud töövahendi tootja poolt antud kasutusjuhendit, kui kasutusjuhendis on kirjeldatud olud sarnased nende tööoludega, kus töövahendit kasutatakse ja kasutusjuhend käsitleb suures osas vajalikke ohutusnõudeid. Tööandja peab olema enne töötajatele kasutusjuhendis kirjeldatud ohutusmeetme kirjeldamist kindel, et kasutusjuhend hõlmab kõike vajalikku ning et ei ole vaja eraldi ohutusjuhendit koostada. TI on selgitanud, et kasutusjuhendi ohutusjuhendina kasutamine ei ole üldjuhul õigustatud põhjusel, kui kasutusjuhend sisaldab ka hulgaliselt informatsiooni pakkimise, transportimise ja paigaldamise kohta, mis vahetu kasutaja seisukohast ei ole oluline. Samuti võib olla töövahendi kasutusjuhend mahukas ja ohutusalane info on killustatud või moodustab vaid väikese osas või kirjasuurusest sõltuvalt on mitteloetav.

Sotsiaalministeerium toetab TI seisukohta ning rõhutab, et ka siinkohal tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest ja hinnata, kas kasutusjuhendis on kajastatud kõik oluline töötaja ohutuse tagamiseks.

2. Kemikaalide ohutuskaidid

Kaubanduskoda tegi ettepaneku, et ohutuskartide hankimine ja juhendamine tuleks seostada kemikaali ohtlikkuse taseme, kemikaali kasutamise sageduse ja kasutamise kestusega. Lisaks tõi Kaubanduskoda välja, et ei ole mõistlik nõuda töötajale ohutuskardi esitamist ja juhendamist olukorras, kus tegemist on laialt levinud ja töötajate poolt ka väljaspool tööaega pidevalt kasutatavate keemiliste vahenditega, mille kasutust seadusandja muul juhul ei ole piiranud. Samuti tegi Kaubanduskoda ettepaneku, et muuta tuleks rakendusakti või koostada asjakohane juhend, kus tuua välja konkreetsemad tingimused, mille korral peab tööandja esitama töötajale ohutuskardi või korraldama juhendamist kokkupuutel ohtliku kemikaaliga.

Selgitame, et tööandjal on kohustus hinnata töökeskkonna riskianalüüsis, kuidas mõjutab keemiline aine töötaja tervist, mis on aine kasutamise sagedus ja mis abinõusid tuleb riskide maandamiseks kasutusele võtta (vt Vabariigi Valitsuse määruse nr 105 „Ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded ning töökeskkonna keemiliste ohutegurite piirnormid¹” § 2 lg 1). Üheks maandamismeetmeks on nt kemikaalide ohutuskardi tutvustamine töötajatele, mis annab vajalikku teavet inimese tervise ja keskkonna kaitseks.

Tööandjad peavad ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide hankimisel saama tarnijalt kogu asjakohase teabe ohtliku kemikaali kohta, sealhulgas eestikeelsed ohutuskardid kooskõlas REACH-määruse¹ artikliga 31 (vt eelnevalt viidatud määruse § 2 lg 3). REACH määruse artikkel 31 lõige 4 sätestab, et tarnijal ei ole vaja ohutuskarti esitada juhul, kui üldsusele pakutavad või müüdavad ohtlikud ained või segud on varustatud piisava teabega, mille alusel on kasutajatel võimalik rakendada asjakohaseid meetmeid tervise, ohutuse ja keskkonna kaitseks, välja arvatud juhul, kui allkasutaja või levitaja taotleb ohutuskardi esitamist.

Sotsiaalministeerium on seisukohal, et olukorras, kus ettevõttes on kasutusel nt nõudepesuvahend selleks, et iga töötaja saaks pesta enda nõusid, tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest ning tööandjal ei ole vaja hankida ohutuskarti ning ohutuskarti töötajatele tutvustada, kui pakendil on piisavalt teavet (sh selgesti loetav teave ja teave, mis ei ole kulunud), mille alusel on võimalik rakendada asjakohaseid meetmeid tervise, ohutuse ja keskkonna kaitseks. Samas peab tööandja ka olmekeemia kasutamisel kontrollima aine ohtlikkust, sest ka olmekeemial võib olla väga tervistkahjustav mõju.

Alternatiivseks lahenduseks võib olla ka näiteks töökohal kasutatava nõudepesuvahendi/põrandapesuvahendi muretsemine, mis ei vaja keemilise aine ohutuskardi hankimist, näiteks looduslike ainetega.

Kaubanduskoja ettepanekust lähtuvalt vaatame üle tööelu portaalis oleva teabe ohtlikest kemikaalidest ja nende kasutamisest, sh ohutuskartide hankimist ja kemikaalide juhendamist käsitleva osa ning kaalume õigusselguse huvides eelnevalt viidatud määruse § 2 lg 3 muutmist, lisades viite REACH-määruse artikli 31 lõikele 4.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ulla Saar

Töö- ja pensionipoliitika osakonna juhataja

Lisaadressaat:

Tööinspeksioon

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaalide Agentuur ning muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93, komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1–850) (edaspidi REACH-määrus)

Eneken Hiire 626 9736; Eneken.Hiire@sm.ee